

rok. Pierwszy punkt dotyczył listy laboratoriów i ekspertów OIE w odniesieniu do szeregu chorób listy A i B. W drugim omówiono wyniki konferencji zorganizowanej we wrześniu 1989 r. na temat szczepionek rekombinowanych przeciw księgosuszowi, przedstawiając zalecenie w tej sprawie i podkreślając potrzebę dalszych badań. Referujący następnie poinformował o przygotowaniu dla OIE monografii dotyczącej diagnostyki enzootycznej białaczki bydła opartej na teście precipitacji dyfuzyjnej w żelu agarowym i teście ELISA z surowicą lub mlekiem jako materiałem służącym do badań. Wskazał na możliwości diagnozy różnicowej zakażeń, wywołanych przez wirus TGE i świński koronawirus (PCV), na przydatność odczynu wiązania dopełniacza w rozpoznawaniu afrykańskiego pomoru koni, antybiotykoterapii po podaniu szczepionki przeciw anaplazmozie. Przedstawił propozycje dodania do listy B kilku nowych chorób. Ustosunkował się do sugestii australijskiej sporządzenia w ramach OIE listy testów prowizorycznie zaakceptowanych, zajmując w tej sprawie stanowisko negatywne. Przedstawił stan zaawansowania prac związanych z redakcją Podręcznika Zalecanych Technik Laboratoryjnych i Wymogów dla Biopreparatów Stosowanych w Chorobach Listy A i B.

Równocześnie zaproponował zatwierdzenie przez Międzynarodowy Komitet OIE II tomu tego podręcznika. Po jednomyślniej akceptacji nastąpił jego druk, po czym ukaże się on w lipcu 1990 r. Z uwagi na włączenie w 1989 r. do listy B wirusowej krwotocznej choroby lagomorfów (pomoru królików) i choroby wywołanej przez larwę spiralną (screwworm), a w roku 1990 gąbczastej encefalopatii bydła — zostaną przygotowane odpowiednie rozdziały do wspomnianego podręcznika. Sprawozdanie Komisji Standardów zostało przyjęte jednomyślnie przez Międzynarodowy Komitet OIE.

Następnie przedstawiono sprawozdania grupy roboczych do spraw rejestracji leków weterynaryjnych, biotechnologii, *Trypanosoma evansi*, *Echinococcosis/hydatidosis* i gorączki doliny Rift. Wysłuchano też sprawozdań laboratorium referencyjnego dla grypy koni (Monachium) oraz Międzynarodowej Organizacji sportów konnych.

Po wystąpieniach końcowych dr. L. Blajana — byłego dyrektora OIE oraz dr. J. Blancou — obecnego dyrektora, jak też prezydenta OIE — prof. dr. F. Walli — zakończono obrady.

Adres autora: prof. dr hab. Józef Maleszewski, ul. Wspólna 30, 00-930 Warszawa

MICHAŁ BARTOSZCZE, STANISŁAW PALEC, ZBIGNIEW MIZAK,
MAREK MALIŃSKI, TOMASZ WĘGIEL

Paławy

Program komputerowy „Wścieklizna w Europie”

Summary

A computer program „Rabies in Europe”

The aim of the program „Rabies in Europe” is collection, preservation and transformation of enzootic data on rabies in animals in individual European countries. The program was prepared at Turbo PASCAL language in IBM XT. The program enables multifactor enzootic analyses.

Znajomość sytuacji epizootologicznej kraju oraz państw sąsiadujących jest ważnym elementem opracowywania strategii walki z każdą chorobą zakaźną, groźną dla ludzi i zwierząt. Znajomość tej problematyki nie jest w pełni możliwa bez wykorzystania współczesnych technik informatycznych. Zagadnienia związane z możliwościami zastosowania technik komputerowych w epizootologii omówiono w jednym z poprzednich artykułów (1).

Celem niniejszej pracy było opracowanie programu komputerowego dla rejestracji, przechowywania i przetwarzania danych o występowaniu wścieklizny u zwierząt w Europie.

Materiał i metody

Program opracowano na komputer IBM XT o pojemności pamięci operacyjnej 640 kB z twardym dyskiem 20 MB i drukarką NX 15 w języku programowania Turbo PASCAL. Źródła informacji. Rabies Bulletin Europe (kwartalnik) oraz dane Ministerstwa Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej o stanie chorób zaraźliwych w kraju.

Struktura programu. Wyróżnia się dwa bloki podstawowe z modułem sterującym. W skład modułu głównego wchodzi opcje wczytywania danych, obróbki numerycznej,

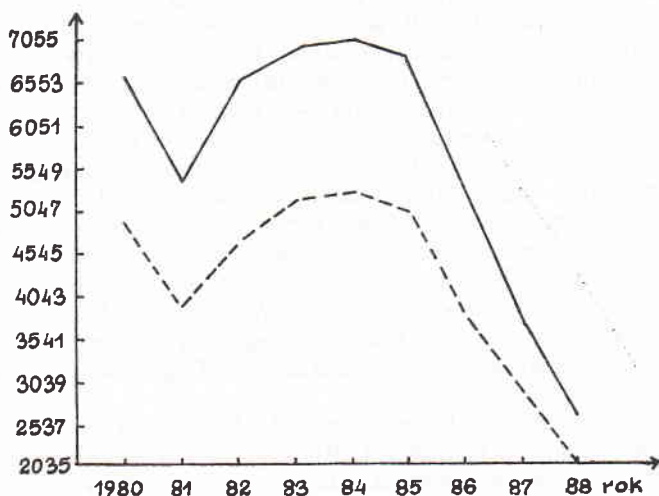
zestawień cyfrowych i wydruków, generowania i przetwarzania wykresów. Program drugi dotyczy aktualizacji i uzupełniania danych.

Wyniki i dyskusja

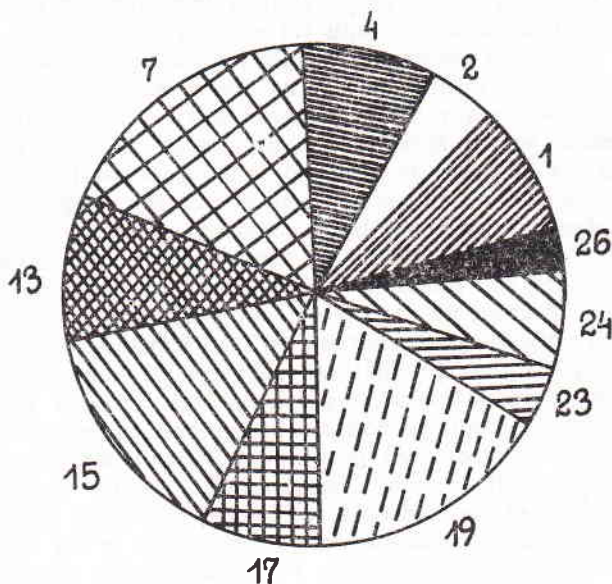
Opracowany komputerowy program występowania wścieklizny u zwierząt w Europie zbudowany został z myślą szybkiego uzyskiwania bieżącej informacji o sytuacji epizootycznej w zakresie wścieklizny u zwierząt, zarówno domowych (psy, koty, konie, bydło, owce i inne domowe), jak i wolno żyjących (lisy rude, wilki, borsuki, zwierzyna płowa i inne wolno żyjące). Grupa zwierząt „inne domowe” obejmuje świnię, kozy, króliki, lisy hodowlane oraz nutrie. Zwierzyna płowa obejmuje jelenie, łosie, sarny oraz danieli, a grupę zwierząt „inne wolno żyjące” stanowią jenoty, kuny, tchórze, łasice, szczury, wilki, rysie, dziki, wiewiórki, zające oraz nietoperze.

W pierwotnej wersji programu (1) dane komputerowe uzyskiwano głównie w postaci zestawień tabelarycznych obejmujących dane kwartalne, półroczne i wieloletnie. Stworzono możliwość analizy danych kwartalnych w wybranym roku oraz w okresie wielu lat. Prace doskonalące szły w kierunku opracowania podprogramu graficznego generującego wykresy na ekranie monitora z możliwością skopiowania przez drukarkę. W formie graficznej uzyskuje się obecnie różnorodne informacje jak np. dane o tendencjach stanu epizootycznego (wykres), prezentowany udział poszczególnych gatunków zwierząt w zachorowaniach na wściekliznę (wykres słupkowy), sytuacji epizootycznej wybranego kraju na tle Europy (wykres kołowy). Wprowadzony podprogram generowania wykresów przyspie-

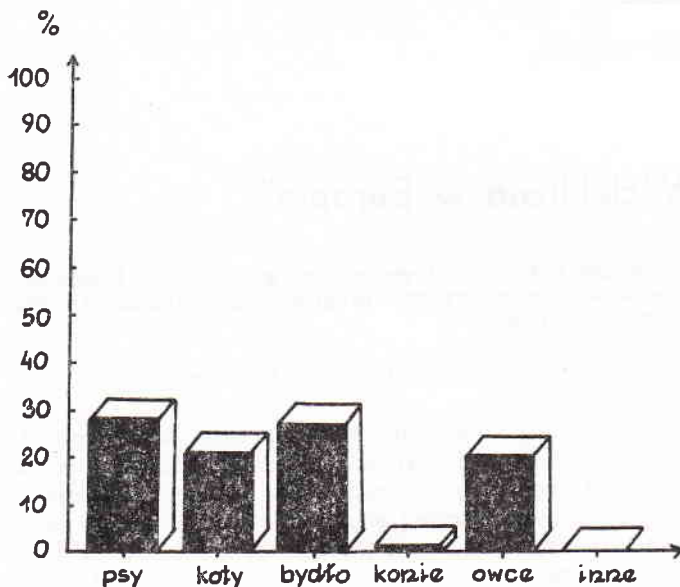
Liczba przypadków

Ryc. 1. Komputerowy wykres liniowy — Wścieklizna w RFN w latach 1980—88. Ogólna liczba przypadków wścieklizny — Liczba przypadków wścieklizny u lisów

Ryc. 3. Sytuacja epizootyczna wścieklizny w Polsce na tle wybranych krajów europejskich. 17 — Polska, 15 — NRD, 13 — Jugosławia, 19 — RFN, 7 — Francja, 4 — Czechosłowacja, 2 — Belgia, 1 — Austria, 26 — Włochy, 24 — Węgry, 23 — Turcja

Ryc. 2. Komputerowy wykres słupkowy — Wścieklizna u zwierząt w Europie w 1988 roku

szył znacznie możliwości dokonywania wzrokowej analizy stanu epizootycznego.

W końcowym etapie prac konieczne stało się wprowadzenie kolejnego podprogramu tzw. sortującego, ustalającego automatycznie kolejność poszczególnych krajów Europy pod względem liczby zachorowań zwierząt na wściekliznę. Podprogram ten stwarza także możliwość analizy przypadków wścieklizny u poszczególnych gatunków zwierząt w kolejnych krajach Europy, co ma duże znaczenie w epizootologii, gdyż pozwala wytypować istniejące rezerwuary wścieklizny. Opracowany program występowania wścieklizny w Europie umożliwia nie tylko szybkie uzyskiwanie danych statystycznych, ale także daje szerokie możliwości analityczne z uwzględnieniem prowadzenia badań retrospektywnych. Nie bez znaczenia są także walory dydaktyczne programu. Od 1988 r., po udoskonaleniu, program jest wykorzystywany przez pion epidemiologiczny wojskowej służby zdrowia.

Piśmiennictwo

1. Bartoszcze M., Palec S., Mizak Z., Maliński M.: Medycyna Wet. 43, 144, 1987.

Adres autora: doc. dr hab. Michał Bartoszcze, ul. Krańcowa 1/19, 24-100 Puławy

THOMAS A. D., FARBER-FOULKNER J. C., A'ARCY T. L., NORTON J. H., HOFFMANN D.: Doświadczalne zakażenie zdrowych świń i świń poddanych supresji immunologicznej *Pseudomonas pseudomallei*. (Experimental infection of normal an immunosuppressed pigs with *Pseudomonas pseudomallei*). Aust. vet. J. 67, 43—46, 1990 (2)

Jednorazowe zakażenie dotchawicowe dawką 5×10^4 komórek *Pseudomonas pseudomallei* powodowało zachorowanie u 40 z 48 warchlaków. U 21 warchlaków choroba przebiegała w postaci ostrej, u 19 w formie chronicznej. Piętnaście prosiąt (10 z ostrym, a 5 z chronicznym przebiegiem) przed zakażeniem otrzymało cyklofosfamid w dawce 500 mg. Na czoło objawów klinicznych wysuwała się gorączka, wybitna neutrofilia, a w ostrej formie choroby — zaburzenia ze strony układu oddechowego. Zastosowanie cyklofosfamidu spowodowało znaczne obniżenie liczby neutrofilów we krwi obwodowej 7 dnia po zakażeniu. Ze wszystkich prosiąt poddanych immunosupresji oraz z 8 z 33 prosiąt nie poddanych immunosupresji wyosobniono *P. pseudomallei*, głównie ze śledziony i płuc.

G.

WYETH P. J., CHETTLER N. J.: Zastosowanie szczepionek przeciwko zakaźnej chorobie bursy Fabrycego u kurcząt z przeciwciałami przekazanymi przez matki. (Use of infectious bursal disease vaccines in chickens with maternally derived antibodies). Vet. Rec. 126, 577—578, 1990 (23)

Zakaźne zapalenie torby Fabrycego (IBD) jest endemiczną chorobą kurcząt w Wielkiej Brytanii od ponad 15 lat. Jednakże od 1988 r. nie powoduje ona znacznych strat ekonomicznych dzięki masowym szczepieniom. Efektywność szczepionki w zawieszynie olejowej dla kurcząt posiadających matczyne przeciwciała określono na 1 dniowych kurczętach. Szczepienie chroniło co najmniej 85% kurcząt przed zakażeniem zjadliwym szczepem wirusa IBD w wieku 4 tygodni i co najmniej 90% kurcząt poddanych challenge w wieku 7 tygodni. Nie obserwowano różnic w skuteczności szczepionki w zawieszynie olejowej a kombinacją tej szczepionki ze szczepionką żywą.

G.